
Lever du, Birgitte?

- en videowalk i Næstved

Manuskript adapteret til rollespil i undervisningen

ROLLER :

BIRGITTE

JAKOB

JAKOBS MOR

KVINDE I KIRKEN

OLUF VÆVER

OLUF VÆVERS KONE

KIRSTEN HANSDATTER

BYFOGDEN

ANE RASMUS SVERTFEGERS

MARGRETHE PEDERSDATTER

PERSON 1

PERSON 2

PERSON 3

PERSON 4

PERSON 5

RÅDMANDEN

Scene 1 - fra Susåen til gavlen af Boderne.

BIRGITTE

Jeg er Birgitte.

I åen ligger der en død mand. Du skal ikke kigge. Han er kommet flydende med strømmen. Hans blege hud skræller af. Ådselæderne ligger i ham. Han øjne er sorte. Han flyder langsomt, grønt tang snor sig om hans rådne krop.

Jeg er Birgitte. Jeg er gift med prammanden. Ham, der sejler varer langs kanalen. Ham, der fandt den døde. Jeg lever her langs åens breder. Jeg arbejder. Jeg vasker tøj i åen. Ved Blegdammen går jeg i vandet og arbejder.

Det var her, jeg boede og arbejdede. Det var her, jeg hjalp til, når der var brug for mig. Det var her sladderer begyndte, og det var her, jeg døde.

Scene 2 - ved gavlen af Boderne.

JAKOB

Mor - prøv engang at hør. Jeg er bange.

JAKOBS MOR

Hvad har du at være bange for, Jakob?

JAKOB

Birgitte Prammand er i pagt med Djævlen.

JAKOBS MOR

Hvad er det for noget sludder?

JAKOB

Jeg har selv set det i hendes øjne. De blev sorte som kul, og hun strakte sin finger ud i mod mig ... og sagde ... jeg tør ikke gentage det.

JAKOBS MOR

Hvad har du lavet? Du har sikkert selv fået dig i fedtefadet. Jeg kender dig, Jakob ...

JAKOB

Ingenting. Hun siger, jeg har stjålet et af hendes lagner. Og så kiggede hun på mig - med de der sorte øjne - jeg kunne ikke kigge væk. Hun sagde ... "ved Djævlens vold og magt, jeg skal nok få ram på dig. Djævlens straf vil ramme dig" ... det sagde hun. Mor, jeg er bange ... hun sagde, jeg skulle ende mine dage i tyvegalgen på bjerget ... mor, hvad hvis det er sandt ... tænk, hvis hun er en heks.

Scene 3 - fra gavlen af Boderne til Sct. Peders kirke

BIRGITTE:

Jakob? Han siger så meget. Sandheden er, at den satans knægt stjal fra mig. Han tog et af mine lagner. Jeg gik ved Blegdammen og vaskede - sådan som jeg altid gør. Jeg passer mit arbejde ... Han stjal fra mig! Hvad jeg sagde - og hvad jeg ikke sagde? Det rager mig ... Det gør ikke noget, at han får lidt respekt ... Lad ham bare tro, hvad han vil tro ...

Scene 4 - ved Sct. Peders kirke

KVINDE I KIRKEN:

Åh, herre, jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre. Jeg har set Hans Tøffelmager ligge druknet i Susåen. Hans blege hud skrællede af. Ådselåderne lå i ham. Hans øjne var sorte. I det øjeblik Birgitte kom til stedet, da sprang den døde næse op. Blodet rendte fra den. Ned over ansigtet. Det var frygteligt, som om Djævlen kom til stedet sammen med Birgitte. Hvad skal jeg gøre? Jeg er så bange for, hun er en heks ... jeg er så bange for hende ...

Scene 5 - fra Sct. Peders kirke til Det gamle Rådhus

BIRGITTE

Det skal du ikke høre på ... du skal glemme alt om den døde mand i vandet. Du skal ikke høre på, hvad de siger ... alt hvad de siger er løgn, du skal ikke tro på det.

OLUF VÆVER

Birgitte er en heks. Jeg ved det, for jeg har selv set det. Den morgen. Hun gik og bryggede øl. Døren var åben, og jeg kunne se - ja, jeg ved ikke, hvad det var, jeg så - det var grimt og stygt at se på. Som et djævehjerte, der var revet ud og pakket ind i hvide stykker lærred. Det var det rene djævelskab, som Birgitte havde liggende.

OLUF VÆVERS KONE

Jeg så det også ... vi så det ... min mand og jeg ... og værre er, jeg har siden ligget syg ... jeg bliver nok aldrig rask igen.

KIRSTEN HANSDATTER

Birgitte taler med Djævlen. Jeg ved det. Jeg havde lige født. Barnet lå i vuggen og sov. Jeg sad alene ved vinduet. Birgitte kom på besøg, åh, jeg ville ønske, hun aldrig havde lagt sine hekseøjne på min barn. Hun sagde, at hvis barnet fejlede noget, så skulle jeg kaste tre knive over vuggen - men det gjorde det ikke, det gjorde det virkelig ikke. Hvorfor siger hun så sådan noget? Jeg ved ikke, jeg svarede ikke, sad bare helt stille. Og så gik hun - uden at sige mere. Mit barn har siden ligget syg - han bliver nok aldrig rask igen.

Scene 6 - ved Det gamle Rådhus

BIRGITTE

Det var her på rådhuset, det var her, de begyndte at tro på sladdereren.

BYFOGDEN

Jeg bekendtgør herved, at den 10 maj, det herrens år 1630 anklager Næstved Byting Birgitte Prammand for at have givet sig af med trolddomskunstner, for at have givet Jakob Sørensen et ondt løfte, da hun beskyldte ham for at stjæle fra hende og for at sætte Djævlen i Kirsten Hansdatters barn, så det stadig ligger syg i vuggen.

BIRGITTE

Jeg ville bare hjælpe Kirsten Hansdatters, fordi hun sad alene med barnet syg - og Jakob Sørensen, han er og bliver en løgner - og det ved du lige så godt som jeg ... og lad mig sige én ting mere, jeg er aldrig kommet i byens huse af egen vilje ... folkene sender bud efter mig. For de ved, jeg kan hjælpe.

BYFOGDEN

Hvis du er uskyldig, som du siger, hvorfor vil din familie så ikke føre vidner ...

Scene 7 - fra Det gamle Rådhus til Kompagnihuset

BIRGITTE

Det er bysladder. Ikke et eneste ord er sandt.

Næstveds gader. Se, de her huse. Det var her, jeg levede, det var her, jeg gik langs hjulsporet ned til åen ... jeg fulgte åen og gik med strømmen mod Blegdammen. Jeg passede mit arbejde, mine hænder var ru af vandet ... timer med hænder i vand og vasketøjjet, der skulle gnides mod træpladen ... men man skal jo leve.

Det var her, konerne sad i vinduerne. Det var her sladdereren gik. Der var her, løgnene om mig tog form.

Scene 8 - ved Kompagnihuset

ANE RASMUS SVERTFEGERS

Nå, der har vi hesteslagterens kone ...

BIRGITTE

Hvad taler du om?

ANE RASMUS SVERTFEGERS

Hvad jeg taler om? Jeg taler om den hest, din mand trak skindet af?

BIRGITTE

Hvilken hest?

ANE RASMUS SVERTFEGERS

Den hest han bruger til at trække prammen med!

BIRGITTE

Det er løgn i din hals. Da hesten døde, sendte vi bud efter rakkeren, selvfølgelig gjorde vi det. Det var rakkeren, der trak skinnet af og begravede kadaveret ...

ANE RASMUS SVERTFEGERS

Det passer ikke. Min mand, han så det selv. I to, I vil bare snyde rakkerne for de par skilling ...

BIRGITTE

Du skal stoppe dine løgnehistorier, Ane, ellers vil du med Djævlens hjælp få løn derfor ...

Scene 9 - fra Kompagnihuset til Apostelhuset

BIRGITTE

Der er historier nok om mig, det er kun bysladder.

PERSON 1

Det er så sandt, som jeg siger det - på en tredje pinsedag arbejdede hun ... hvad giver du mig? Arbejde på en helligdag ... så er man vist i ledtog med Djævlens.

PERSON 2

Har du hørt om Hans Tøffelmager? Den druknede mand i åen?

PERSON 3

Jeg lå i barselsengen ... jeg ved ikke, hvorfra de kom, men hedeturene ramte mig ... Birgitte kom og blandede en drik

af egepinde, som hun knuste. Det brændte i kroppen - det var Djævlens drik, det er sandt, som jeg siger ...

PERSON 4

Mor, se! Der går Birgitte Prammand. Er det sandt, hvad de siger mor? At Birgitte er en heks?

PERSON 2

Hans Tøffelmager, han ville ønske, han aldrig havde mødt Birgitte ... tænk, hans næse sprang op, idet hun gik forbi ...

PERSON 5

Jeg vasker sammen med Birgitte ved Blegdammen. Vi havde fået tre pottes mælk af en af konerne, som havde tøjdernede. Da Birgitte hørte, jeg havde været der for at få min del af mælken, blev hun så arrig, at hun kom med kanden og hældte den ud på gulvet ... midt i huset ... hvor vover du at komme efter mælk, når der end ikke er nok at dele, sagde hun ... jeg er sikker på, hun har kommet Djævlens i mælken. Jeg har ikke været mig selv siden ...

PERSON 4

Mor, er det rigtigt, at hun er heks? Er det rigtigt, at næsen sprang op på ham den døde? Jeg er bange ...

Scene 10 - ved Apostelhuset

MARGRETHE PEDERSDATTER

Birgitte, jeg skal tale med dig!

BIRGITTE

Hvad vil du mig, Margrethe Pedersdatter? Jeg har ikke noget at sige til dig ... og du ved hvorfor ...

MARGRETHE PEDERSDATTER

Hvad ved jeg?

BIRGITTE

Det er din skyld, at jeg aldrig nåede til din brors kones barselsseng. Hvorfor sagde du ikke til mig, at hun havde født, så jeg kunne komme med barselspotten?

MARGRETHE PEDERSDATTER

Jeg tror helst, at de var et besøg af dig foruden.

BIRGITTE

Så det tror du?

MARGRETHE PEDERSDATTER

Det ved jeg ...

BIRGITTE

Men de kender heller ikke min straf. Jeg kan love dig, at Djævelen vil holde hende i sengen. Og barnet ... det vil heller ikke gå fri ...

Scene 11 - fra Apostelhuset til Sct. Mortens kirke

BIRGITTE

Margrethe Pedersdatter er en kælling. Hende skal vi ikke spille vores tid på. Tid har vi ikke meget af. I bytinget fortsætter de kloge og tossede deres snak om trolddomskunstner.

BYFODGEN

Hele byen taler om Hans Tøffelmager. Der kan ikke føres bevis for, at Birgitte Prammand lod næsen springe. Vi har

bedt hende om at lægge hånd på den døde mand, og alle så, at der ingenting skete. Derved kan intet bevises ...

RÅDMANDEN

Men - undersøgelserne fortsatte. Anklagerne taler deres tydelige sprog. Beviserne er mange. Borgmesteren, rådmændene, alle nævningene er enige. De lagde hånd på Biblen - en efter en - og sagde med én samlet stemme, at Birgitte Prammand er en heks.

BIRGITTE

Nej ... det kan ikke være rigtigt ...

BYFODGEN

De 16 mænds ed og dom er stadsfæstet af landstinget. Den dømte, Birgitte Prammand, skal derfor lide for sine gerninger og onde levned med bål og brand.

Scene 12 - ved Sct. Mortens kirke

BIRGITTE

Den døde mand i åen. Den historie har forfulgt mig ... det er sladder. Det hele er sladder.

Jeg er Birgitte ... prammandens kone. Jeg bliver brændt på bålet ...